Lausunto
19.10.2026

Taina Vallander, johtaja
taina.vallander@sttk.fi

Hallintovaliokunta
hav@eduskunta.fi

Kirjallinen asiantuntijalausunto hallintovaliokunta 20.10.2026 klo 12.15

Hallituksen esitys eduskunnalle kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella annetun lain muuttamisesta, HE 161/2026 vp

STTK:n keskeiset viestit:

- STTK suhtautuu kriittisesti oletukseen, että pelkillä lupajärjestelmän muutoksilla pystyttäisiin ehkäisemään väärinkäytöksiä tai varmistamaan opiskelijoiden turvalliset edellytykset opiskella Suomessa. **Ongelmia tulisi ennaltaehkäistä ensisijaisesti parantamalla hakijoiden tietotasoa sekä viranomaisten valvontaresurssia.** Esityksessä ratkaisu on hakijoiden oikeuksien rajoittaminen.
- Esitystä tulisi tarkentaa esimerkiksi perheenyhdistämisen odotusajan keston perusteiden ja yksilöllisten poikkeamisperusteiden osalta. **Lähtökohtana tulisi olla perhe-elämän suoja sekä lapsen etu, perus- ja ihmisoikeudet turvaten.**
- **Viranomaisen mahdollisuutta arvioida onko opiskelu Suomessa hakijan edun mukainen tulisi täsmentää. Muutos edellyttää tuekseen selkeitä arviointikriteerejä.** Riskinä on, että viranomaisarvioon sisältyy tulkinnanvaraisuutta sekä oletuksia. Myös koulutuksenjärjestäjillä tulee säilyä itsenäinen rooli valita opiskelijansa.
- **STTK katsoo, että Suomen etu pitkällä aikavälillä on osaajien houkuttelu ja sitouttaminen jäämään Suomeen osaksi työmarkkinoita.** Tämä edellyttää maahantulon edellytyksiltä ennakoitavuutta ja sujuvuutta. Perheenyhdistämisen hankaloittaminen voi heikentää perheellisten opiskelijoiden hakeutumista Suomeen ja siten Suomen maakuvaa.

Perheenyhdistämisen odotusaikaa koskeva ehdotus

Hallituksen esityksen tavoite ehkäistä opiskelijoiden ja heidän perheenjäsentensä toimeentulo-ongelmia, hyväksikäyttöä sekä päätymistä haavoittuvaan asemaan on kannatettava.

STTK suhtautuu kuitenkin kriittisesti oletukseen, että pelkillä lupajärjestelmän muutoksilla pystytään riittävällä tavalla ehkäisemään väärinkäytöksiä tai varmistamaan opiskelijoiden turvalliset edellytykset opiskella Suomessa. Esitys herättää huolta sen

kielteisistä vaikutuksista Suomen houkuttelevuuteen opintojen kohdemaana, osaavan työvoiman saatavuuteen Suomessa sekä kansainvälisten opiskelijoiden hyvinvointiin.

Opiskelijoiden perheenjäsenille ehdotettu yhden vuoden odotusaika edellyttää perheenkokoajan oleskelua Suomessa opiskelijan oleskeluluvalla vähintään vuoden ennen perheenjäsenen oleskelulupaa haetaan. Käsittelyaika on voi olla enintään yhdeksän kuukauden mittainen. STTK pitää perusteltuna, että käsittelyajalle on asetettu maksimikesto, mutta kokonaisuudessaan vuoden odotusaika sekä siihen liitetty maksimikäsittelyaika voivat venyttää perheenjäsenen odotuksen keston lähes kahden vuoden mittaiseksi. Tämä ei ole omiaan sitouttamaan opiskelijoita asettumaan perheineen Suomeen. Esimerkiksi ylemmän AMK-tutkinnon osalta, mahdollinen perheenyhdistäminen tapahtuu liian myöhään, koska opintojen kesto on keskimäärin kaksi vuotta.

Yksilöllisiä poikkeamisperusteita tulisi selkiyttää ja laajentaa

Esityksessä kuvattuja yksilöllisiä poikkeamisperusteita tulisi selkiyttää ja laajentaa hakijan näkökulmasta yksiselitteisiksi. Muutoksen tulisi ensisijaisesti vahvistaa perhe-elämän suojaa sekä lapsen etua, perus- ja ihmisoikeudet turvaten. Esitetyn muutoksen myötä kolmansista maista tulevat opiskelijat ovat epäyhdenvertaisessa asemassa suhteessa esimerkiksi EU- ja ETA-alueen sisäpuolelta saapuviin opiskelijoihin.

Esimerkiksi alaikäisen opiskelijan tapauksessa mahdollisuuden perheenyhdistämiseen tulisi olla pääsääntö. Esityksen esimerkkiä poikkeamissäännöstä tilanteessa, jossa opiskelija synnyttää lapsen Suomessa tulisi laajentaa koskemaan myös tilannetta, jossa opiskelijalle syntyy lapsi Suomessa oleskelun aikana. Ehdotettua kirjausta ei voi pitää yhdenvertaisena ei-synnyttäneen vanhemman osalta, eikä myöskään lapsen edun mukaisena.

Perustelut odotusajan kestolle puuttuvat

Esityksessä viitataan direktiivin mahdollistamaan kahden vuoden asumisen enimmäisodotusaikaan ennen perheenyhdistämisen käynnistämistä ja kuvataan, että esitetty perheenkokoajan yhden vuoden asumisaika on tätä lyhyempi. Perustelut odotusajan kestolle kuitenkin puuttuvat. Direktiivi perusteella odotusaika olisi mahdollista säätää myös esitettyä lyhyempänä. esim. kuuden kuukauden pituisena. STTK pitääkin kuuden kuukauden odotusajan kestoa perusteltuna, perheenjäsen oleskeluluvan varsin pitkä enimmäiskäsittelyaika huomioiden.

Viranomaisarvion hakijalle haitallisista tilanteista tulee olla yhdenvertainen

STTK pitää tärkeänä tavoitetta suojella hakijoita hyväksikäytöltä ja haitallisilta tilanteilta. Viranomaisen mahdollisuus evätä oleskelulupa näissä tilanteissa edellyttää kuitenkin hyvin selkeää määrittelyä, miten arvio haitallisesta tilanteesta laaditaan.

Esitystä tulisikin täydentää selkeillä arviointikriteereillä, jotta viranomaisarvio ei ole tulkinnanvarainen ja hakijoiden prosessi on kaikissa tilanteissa yhdenvertainen. Riskinä on, että viranomaisarvio pohjautuu oletuksille. Myös koulutuksenjärjestäjillä tulee säilyä itsenäinen rooli valita opiskelijansa. STTK suhtautuu kriittisesti viranomaisen mahdollisuuksiin arvioida objektiivisesti, onko opiskelu Suomessa hakijan edun mukainen. Erityisesti täysi-ikäisellä hakijalla tulee säilyä mahdollisuus itsenäisiin päätöksiin omaa opintouraansa koskien. Myös koulutuksen järjestäjien rooli oppilaaksi ottamisesta tulee säilyttää itsenäisenä sekä selkeänä. Muutoin hakujärjestelmän ennakoitavuus voi heikentyä.

Osaajien houkuttelu ja sitouttaminen yhteiskuntaan on Suomen etu

STTK katsoo, että Suomen etu pitkällä aikavälillä on osaajien houkuttelu ja sitouttaminen jäämään Suomeen osaksi työmarkkinoita. Tämä edellyttää maahantulon edellytyksiltä ennakoitavuutta ja sujuvuutta. Perheenyhdistämisen hankaloittaminen voi heikentää perheellisten opiskelijoiden hakeutumista Suomeen ja siten Suomen maakuvaa. Perheelliset opiskelijat ovat yleensä edenneet koulutus- ja työurallaan pidemmälle, ja heidän työllistymispotentiaaliaan voidaan pitää suurempana.

STTK ry
sttk@sttk.fi
www.sttk.fi
Mikonkatu 8 A, 6. krs
00100 Helsinki